

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred to v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K., za pol leta 2 K. in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K., za druge izvenavstrijske dežele 3 K. Kdor hodi sam poiz, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiakovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 w.

UREDNIŠTVO: Koroška cesta šte. 5.

Rokopisi se ne vračajo. Neznamkavana pisma se ne sprejemajo.

UPRAVNIŠTVO: Koroška cesta šte. 5.

Vsprejema naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petstote za enkrat 15 v., za dvakrat 25 v., za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprete reklamacije so poštno proste.

Štev. 15.

V Mariboru, dne 13. aprila 1905.

Tečaj XXXIX.

† Josip Jurij Strossmayer.

Bratski nam narod hrvatski plaka v britki žalosti in globoki tugi, kajti umrl je njegov najplemenitejši, najblajši in tudi najslavnejši sin, biskup Josip Jurij Strossmayer. V soboto, dne 8. t. m. ob 3. uri popoldne je zatisnil svoje o i k večnemu počitku. S hrvatskim narodom pa žalujejo tudi vsi drugi Slovani, osobito pa mi Slovenci, kajti bili smo za Hrvati njegovemu stenu najbližji in najljubši. Ni ga skoraj društva na Slovenskem, kateremu bi Strossmayer ne poslal blagoslova in podpore, ni ga skoro rodoljuba, kateremu bi ne vtilval s svojimi iskrenimi besedami navdušenja in poguma za vzvišeno narodno delo. Saj je prišel vsako leto k nam med brate Slovence v Rogaško Slatino, kjer si je krepil zdravje, a se tudi z rodoljubi rad in pogosto posvetoval o nalogah jugoslovanskih narodov. Britko izgubo, katera je zadela Hrvate s smrtjo Strossmayerjevo, čutimo tudi mi Slovenci v vsej velikosti.

V svojem narodu si je postavil škof Strossmayer sijajne spomenike, ki zagotavljajo njegovemu imenu trajen, neizbrisen spomin v hrvatski zgodovini. Akademija, vseučilišče, galerija slik v Zagrebu in stolna cerkev v Djakovem to je delo njegovega podvzetnega, dalekovidnega duha in njegovega rodoljubnega, požrtvovalnega srca. Moža, kateri bi dajal tako čudovit zgled soglašja misli in delovanja, uma in volje, Hrvatska doslej ni imela.

Strossmayer je bil otrok preproste meščanske rodbine iz Oseka, rojen 4. febr. l. 1815. Prišla sta na svet dvojčka, katerih enega so krstili za Josipa, drugega za Jurija. Eden je še istega dne umrl, a niso vedeli kateri. Zato so pa onemu, ki ga je previdnost pustila pri življenju, dali obe imeni — Josip Jurij.

Telesno slabotno dete je kazalo živega, jasnega duha. Nadarjenega mladeniča je sprejel biskup Sučić v semenišče, in še ne dvajset let star je bil že promoviran za doktorja modroslovja v Budimpešti. Leta 1837. posvečen v mašnika je nekaj časa kapelanoval, a potem so ga poslali na Dunaj v Avguštinaj, kjer je postal tudi doktor bogoslovja. V Djakovu je bil nato podravnatelj semeniški ter je učil nekaj časa fiziko in matematiko, potem pa biblične vede. Poklicali so ga na Dunaj kot dvornega kaplana v Avguštinaj. Na dvoru je zbudil pozornost po svoji učenosti in s sijajnim govorniškim darom.

L. 1849. starega še komaj 34 let, so ga imenovali za škofa v Djakovem. Z vso vnemo se je posvetil višjepastirskemu delovanju v svoji škofiji. A meje djakovske škofije so bile pretesne njegovi ljubezni do hrvatske domovine, vsa Hrvatska je postala priča njegovega izrednega delovanja. Z vsemi silami svojega duha in z neomejeno darežljivostjo je delal na to, da postavi svoj narod v enako vrsto z drugimi prosvetnimi narodi.

Sprožil je najprej misel za ustanovitev „Jugoslovanske akademije“ (društvo) znanosti in umetnosti. S

pismom z dne 10. dec. l. 1860. je stopil Strossmayer pred Hrvate z gorkim pozivom za ustanovitev tega društva, kliče jim „Kvišku srca!“ In l. 1867. je že govoril Strossmayer v akademiji o otvornitveni govor, v razpelo v roki, ki ga je daroval papež Pij IX. S svetlim pogledom in žarko besedo je govoril o pravi znanosti, ki temelji na večni Resnici, in je završil svoj govor: „Po Vaši dobroti prvi pokrovitelj akademije želim, da to sv. Razpelo na vek ostane v Vaši sredini in opominja akademike, da žarki sv. vere sijajo povsod, kamorkoli prodira človeški um s svojim delom in poletom!“ Sam je žrtvoval za akademijo 547.000 goldinarjev.

V saboru pa je vstal l. 1861. in je z mladeniško navdušenostjo govoril za hrvatsko vseučilišče. Z velikodušnim darom 50.000 goldinarjev mu je položil prvi temelj. Sijajni njegov govor je navdušil ves hrvatski narod. Ko je došel 19. oktobra l. 1874. k otvornitvi vseučilišča v Zagreb, je plamtel ves narod od navdušenja, kakršnega še ni videl Zagreb od časa Jelačićevega. Po vsem Hrvatskem so se pele svečane sv. maše, prirejali koncerti in banketi iz veselja, da je zaplamtela baklja nove omike in prosvete.

Strossmayer je bil velik ljubitelj umetnosti. Nabiral je krasne slike, ki so ga stale visoke vsote. Njegov fini umetniški čut je povsod takoj spoznal pravo umetniško vrednost. A nabiral ni zase, ampak vse daroval hrvatskemu narodu. Leta 1883. so odpeljali 282 umetnin iz Djakova v Zagreb, kjer jih danes občudujemo v krasni slikarski galeriji.

Celo življenje je mislil na to, da dvigne v Djakovu veliko cerkev prvostolnico, ki bo najkrasnejši biser stavbene umetnosti na jugu. Šestnajst let in pol so gradili cerkev najboljši veščaki, in danes stoji na slavonski ravnini zgradba, ki jo po pravici zovejo najkrasnejši spomenik romanskega sloga.

Kako ogromna je bila njegova požrtvovalnost, naj dokažejo le te suhe številke: Za cerkvene namene je daroval 1.012.795 goldinarjev, za narodne pa 1.305.447 goldinarjev, da ne govorimo o vsotah, ki jih je žrtvoval na tihem.

Strossmayer je bil velik škof; bil je oduševljen sin svojega naroda in je s svojo ljubeznijo objemal vse slovanske narode, četudi se je ta ljubezen v vladnih krogih krivo tolmačila; bil je izmed najboljših govornikov sedanjega časa in dalekogleden državnik. Njegovo ime ni znano samo med Slovani, ampak po celem svetu, kjer žive omikani narodi.

Ob njegovem grobu plaka hrvatski narod, a plakamo tudi mi Slovenci, ki smo bili njegovemu srcu za Hrvati najbližji. Škofu Josipu Juriju Strossmayerju ostane večni spomin tudi med nami Slovenci!